

Prijs f 2,50

bomen | nieuws

Nummer 2 - maart/april 1993

Een uitgave van de Bomenstichting





De computer beschermt de boom.

Technologie in dienst van de boom
een wereldwijde sponsoringstrategie van Bull.
De Stichting Arbor, opgericht door Bull,
zet zich in voor de bescherming van bomen en
bossen over de hele wereld.



**Worldwide
Information
Systems**

Bull Nederland N.V.
Hoogoorddreef 66-68
1101 BE Amsterdam Zuidoost
020 - 565 2111

Bull



In dit nummer ...

Bomennieuws
nummer 2 - 1993

Een uitgave van de
Bomenstichting te
Utrecht
Oplage: 4000

Eindredactie en
vormgeving:
Frank Moens

Redactie:
Aart de Veer - voorzitter
Joop Comijs
Christian Scheres
Roelie de Weerd

Productie:
Jacqueline Langras

Aan dit nummer werkten
mee:
Pius Floris
Edwin Koot
Bas Visser

Redactieadres:
Bomenstichting
Donkerstraat 17
3511 KB UTRECHT
(030) 34 07 78

Druk:
Van den Berg's Drukkerij
BV - Maarn

Versijnt 6 x per jaar,
voor donateurs gratis,
abonnementen f 35,- per
jaar.

ISSN 0166-784 X

Overname van artikelen
en berichten na overleg
met de redactie.

31

De grote opknapbeurt

Het geld van het Bomenfonds wordt niet altijd goed besteed. Enkele gevallen van boomverminking in plaats van -verzorging komen dit keer aan de orde. Het blijkt maar weer eens dat goede voorlichting over snoeien van bomen nog steeds hard nodig is.

32

Publicitair hoogtepunt voor iepenziektebestrijding

In de gemeente Westerschouwen sneuvelden vorig jaar maar liefst 20.000 iepen nadat ze waren besmet met de gevreesde iepenziekte. De gemeente zat in zak en as en kon nauwelijks de kosten voor het tijdig verwijderen van de dode bomen opbrengen. Aan de vooravond van een nieuw vliegseizoen van de iepespintkever sprak Christian Scheres met Geert van Breugel, stafmedewerker communicatie van de gemeente Westerschouwen.

39

Nieuwe bomenverordening geeft boom meer kansen

De kapverordening is in veel gemeenten opgesteld volgens het model dat eind jaren zeventig werd uitgegeven door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. In de loop der jaren zijn er veel bezwaren gerezen tegen dit model. Daarom heeft de Bomenstichting het initiatief genomen om een nieuwe verordening te maken. Toevallig kruisten de wegen van mr. Bas Visser en de Bomenstichting elkaar en dit had tot gevolg dat er nu een concept ligt voor een nieuwe kapverordening ofwel bomenverordening. Bas Visser doet hierover vast een boekje open.

Bijlage

Bomen en vruchten

Bij de aanschaf van een vruchtboompje hebben de kopers allerlei visioenen van fraai uitgegroeide bomen, zwaar behangen met rijp geurend fruit. Voordat het zover is zijn er jaren verstreken en zijn de nodige uren zorg en begeleiding in het boompje gestoken. De heer W.A. Bosman, gepensioneerd fruitteelt-deskundige helpt u een eindje op weg.

Op de voorpagina:

Aktievoerders in Hengelo
hebben tevergeefs
geprobeerd de kap van
de paardekastanje, die
met z'n stam in een
kledingwinkel stond,
tegen te gaan.
Zie Nieuws van het
Bomenfront

foto: Astrid Hage

En verder in dit nummer

De Boom in: Uitzicht	28	Boomwaarde bepaling	44
Nieuws van het bomenfront	29	Nieuwe naam voor Praktijkschool Arnhem	45
Stamgasten: Pius Floris	35	Richtlijnen voor het schrijven van artikelen in Bomennieuws	45
Met de VSB Bank de bomen in	37	Voor u gelezen	45
Het verhaal van de paardekastanje die weg moest	42	Boeken	46
De cacaoboom	43	Agenda	47
Schenkingen aan de Bomenstichting	44	Vragen47	
European Arbor Council	44		

De boom in

Uitzicht

"Mevrouw, er staat een boom voor mijn raam en die moet gekapt worden. Ik wil dat er onmiddellijk iemand langs komt. Toen ik hier kwam wonen

had ik een mooi uitzicht op Station Zuid. Nu zit ik tegen een boom aan te kijken. Ik zie niets meer van het prachtige station. Die boom wil ik weg hebben."

Ik werkte bij de plantsoenendienst van een gemeente. We moesten de stad groen houden en ook klantvriendelijk zijn. En de klanten zijn de inwoners. Daar doen je het tenslotte allemaal voor. Je bent dienstverlenend. Maar om meteen iedereen op zijn wenken te bedienen gaat zelfs een ambtelijke dienstverlening wat ver. "Je hebt

niks te willen", zij mijn moeder vroeger. Ik beloofde haar dat er iemand zou komen kijken. Ondertussen probeerde ik me haar prachtige Station Zuid voor de geest te halen. Ik kwam niet verder dan een kaal perron, met een groot parkeerterrein.

Een paar dagen later kwam ik met de opzichter kijken. Mevrouw woonde in een flat, drie hoog. Zij was een bejaarde, zeurderige dame, maar dat had ik door de telefoon al begrepen. Ze troonde ons mee naar het raam, overtuigd van haar gelijk. "Ziet u wel? Het is een schande. Die bomen groeien maar door. En de gemeente doet niks. Ik zie niets meer van het prachtige station. Ze moeten

weg. Ik wil niet meer tegen die bomen aan kijken." Het uitzicht was inderdaad prachtig. Mevrouw woonde op een mooi steekje, vond ik. De flat stond op meer dan honderd meter van een drukke weg, bij een kruispunt met stoplichten. Een paar mooie boomgroepen hielden de verkeersstroom buiten beeld. Vanaf haar derde verdieping keek ze op een redelijke afstand langs een weelderig bladerdak. Wat wil een mens nog mooier? Dankzij die bomen was "het blik" op de parkeerplaats van Station Zuid nauwelijks te zien. "Toen ik hier kwam wonen had ik zo'n mooi uitzicht. Nu zie ik niets meer van het prachtige station. Ziet u wel?"

Wat heeft zij toch met dat kale perron? vroeg ik me af. Zou haar man dood zijn en zit ze al die jaren voor het raam te wachten of hij uit de trein zal stappen?

De opzichter probeerde haar tactvol uit te leggen dat ze dat kappen wel kon vergeten. Het duurde even, maar de boodschap kwam over. Ze werkte ons boos de deur uit.

"Dus jullie houden bij de gemeente meer van bomen dan van mensen", snauwde ze nog in de deuropening.

Ik had met die dame te doen. Niet omdat ze haar zin niet kreeg, maar omdat ze niet van het uitzicht kon genieten. Het was niet aan haar besteed.

Kort daarvoor had ik een interview gelezen over een schrijfster. Ook een oudere vrouw. Door een ziekte was ze al vanaf haar twintigste aan bed gekluisterd. Ze was nu in de tachtig. Haar inspiratie haalde zij uit de natuur, zei ze. Vanuit haar kamer had ze uitzicht op een paar oude bomen.

"Met die bomen leef ik. 's Morgens komen de meeuwen mij wekken. Een boom is zo belangrijk, want ik kan de uit de aarde omhoogrijzende stam aftasten met mijn blik. Ik kan voelen hoe hij daar staat te staan".

Roelie de Weerd

Column in Bomennieuws

Het cursiefje bestond al 'voor de oorlog'. Maar het heeft pas een hoge vlucht genomen met de 'KRONKELS' van Simon Carmiggelt in Het Parool. Een krant die zoals bekend voor de oorlog niet bestond. Tegenwoordig noemen we een cursiefje meestal 'column' (op z'n Hollands: kolom). Bijna alle dagbladen en tijdschriften hebben er een. Bomennieuws kan natuurlijk niet achterblijven. Maar er is nog een andere, betere reden voor het openen van onze kolom DE BOOM IN. Roelie de Weerd (tuinarchitecte, journaliste) die onze redactie onlangs kwam versterken, beschikt over flink wat ideeën voor korte stukjes over bomen. Ideeën die prikkelen, die soms vermanen, maar die altijd op een geestige en

bondige wijze zijn verwoord. Die het waard zijn om door u gelezen te worden. We hopen dat u blij bent met dit nieuwe rubriekje dat een vaste plaats op blz. 4 krijgt. Het is als zo vaak passend geïllustreerd door Arend van Dam (en dat mag ook wel eens gezegd). Dat DE BOOM IN met de KRONKELS van destijds zal wedijveren hopen we van harte (want dat betekende heel wat abonnees voor Het Parool!).

Met ingang van dit nummer komt 'Van de redactie' op deze plaats te vervallen. Redactionele introductie van artikelen vindt u onder 'In dit nummer'.

De redactie

Nieuws van het bomenfront

Edwin Koot

De Bomenstichting wordt bij acties tot behoud van bomen op verschillende momenten ingeschakeld. Soms wordt de Bomenstichting door de gemeente betrokken bij het overleg over een boom. In andere gevallen kunnen we reageren op bouwaanvragen. En wanneer de kapvergunning reeds is afgegeven resten bezwaarschriften en/of schorsingsverzoeken bij de Raad van State.

"Leukste boom van Nederland" gekapt

Maar weinig bomen in Nederland hebben de laatste tijd zoveel aandacht getrokken als de paardekastanje in de Wibra winkel aan de Hengelose Nieuwstraat. De eigenaar van het winkelpand wil de boom verwijderen omdat "een boom niet in een winkel hoort". De toekomstige huurder M&S Mode stelt dat de boom "niet in het winkelconcept past". En actievoerders stellen gewoon dat het een zeer unieke boom is.

Uniek is de boom zeker. De stam van de boom staat middenin de winkel en de kruin verfraait het



dakterras erboven. In december '92 zien studenten een man met een zaag op hun dakterras. Verbaasd vragen ze wat hij komt doen. Waarop de man antwoordt dat hij opdracht heeft de boom te verwijderen. Gelukkig zijn de gealarmeerde studenten alert genoeg om de man te vertellen dat hij daar een kapvergunning voor nodig heeft. Onverrichter zake keert de man huiswaarts.

De plannen van de winkeleigenaar zijn inmiddels natuurlijk wel duidelijk. De studenten proberen on-

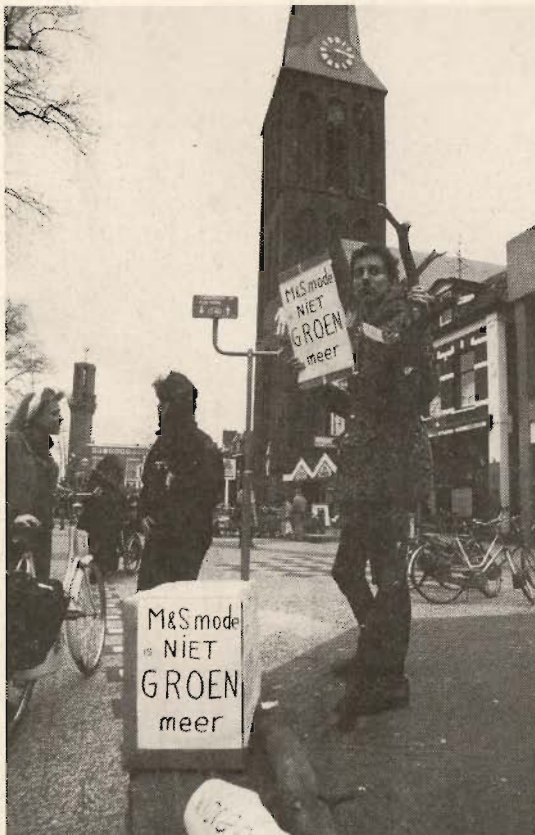


Het einde van een beroemde boom is nabij, tot groot verdriet van de omwonenden.

foto: Astrid Hage

Ook op straat werd met de restanten van de paardekastanje door de bewoners nog eens duidelijk gemaakt dat men niet bepaald gelukkig was met de kap.

foto: . Astrid Hage



Deze paardekastanje is hopelijk een langer leven beschoren.

Op deze plaats kon hij helaas door bouwactiviteiten niet blijven staan, maar op enkele tientallen meters verderop siert hij nu een pleintje.

foto: Edwin Koot



dertussen zoveel mogelijk mensen voor het behoud van deze boom te mobiliseren. Dit heeft een stroom van bezwaarschriften en tientallen handtekeningen van sympathisanten tot gevolg op het moment dat de kapvergunning wordt afgegeven. Nu komt de publiciteitsmachine pas echt op gang. De plaatselijke kranten volgen de ontwikkelingen omtrent de boom van dag tot dag. De landelijke pers wordt gehaald en het tv-programma "Ook dat nog" besteedt er zelfs een item aan.

M&S Mode raakt een beetje in verlegenheid door alle negatieve publicaties. De winkelketen probeert daarom het bericht de wereld in te sturen dat zij niets van doen heeft met het verwijderen van de boom. En dat het bovendien nog helemaal niet zeker is dat zij de nieuwe huurder van het pand zullen worden. Helaas ontkrachten zij zelf de geloofwaardigheid van dit verhaal door de gemeente Hengelo ter compensatie 10.000 gulden in het vooruitzicht te stellen, voor het planten van nieuwe boompjes.

De Raad van State oordeelt op 11 maart dat er in de Hengelose kapvergunning geen weigeringsgrond voor een kapvergunning voor deze boom te vinden is. Met andere woorden: De boom mag gewoon weg. Gelijk de volgende dag komt de man met de zaag weer langs en nu kan niemand hem meer tegenhouden. Systematisch worden alle zijtakken verwijderd. De stam mag nog even blijven staan, die wordt pas omgehaald met de verbouwing in juni. Het dakterras staat inmiddels vol met belangstellenden. Mevrouw Kolthof, wiens overleden man de boom in 1928 plantte, slaat de kap van de boom huilend gade. De overige aanwezigen zijn slechts verbijsterd over zoveel onrecht.

De paardekastanje van het AZU-terrein

De paardekastanje op het voormalig AZU-terrein in Utrecht is onder grote belangstelling verplant. Zoals reeds eerder in dit blad vermeld kon deze boom niet in het nieuwbouwplan worden ingepast. Onderzoek wees uit dat deze boom gelukkig zonder een lange voorbereiding kon worden verplant. De spectaculaire operatie verliep zonder problemen en de boom staat nu 150 meter verderop. De boom zal de eerste jaren intensief worden begeleid.

Dikke vleugelnoot in Breda ontdekt.

In de achtertuin van het voormalig Ignatius-ziekenhuis te Breda staat een vleugelnoot die qua dikte de zevende van Nederland is. Een patiënt heeft de gemeente geattendeerd op deze boom. Nieuwbouwplannen vormen op dit moment een bedreiging voor deze vleugelnoot.

De op één na dikste wilg mogelijk gespaard.

De dikke wilg van het Beaufortpark in Woudenberg heeft zich de laatste tijd al menige brandstichting moeten laten welgevalen. De gemeente wilde niet langer voor de kosten van de uitrukkende brandweer opdraaien en heeft een kapvergunning voor deze boom verleend.

Een buurtbewoner gaf in een bezwaarschrift aan dat hij graag voor het onderhoud van de boom wilde zorgen. De gemeente is nu op zoek naar financiële middelen om de boom alsnog voor enige tijd te sparen.

De grote opknopbeurt

De Bomenstichting ondersteunt met geld uit het Bomenfonds eigenaren van monumentale bomen bij het opknappen van hun monument. In "De grote opknopbeurt" houden wij u op de hoogte van de meest recente ontwikkelingen.

Frank Moens

"Waar gehakt wordt vallen spaanders" zegt ons het spreekwoord. Vaak zijn fouten die in het werk worden gemaakt wel weer recht te zetten. Als je echter met boomverzorging een grove fout begaat, zijn de gevolgen meestal ernstiger. Na twee jaar Bomenfonds kwamen onlangs de eerste miskleunen boven water. In beide gevallen betrof het bomen waarvoor een bijdrage uit het Bomenfonds was aangevraagd en toegezegd.

Gesubsidieerde boommishandeling

Er was al eens een tak uitgevallen maar toen een behoorlijk zware tak uit de boom brak en het hekwerk op het dakterras verbrijzelde, was het genoeg geweest. De eigenaar van deze monumentale zilveresdoorn in Breda vroeg om een herstelbijdrage voor kroonsnoei uit het Bomenfonds. Er werd een bedrag toegezegd voor kroonsnoei en de eigenaar schakelde een boomverzorgingsbedrijf in om het werk uit te voeren. De eigenaar gaf opdracht om de boom een grondige beurt te geven. Klant is koning dachten de toch deskundige boomverzorgers en gingen grondig aan het werk. Nadat ze weer waren vertrokken lieten ze een bos palen achter. Ooit was het een fantastische esdoorn, een plaatje in de straat. "Maar bij deze aanblik schieten de tranen je in de ogen", aldus bomenschouw Luc Noordman, die in eerste instantie ook niet wist wat hij hiermee aan moest. De aanvraag alsnog weigeren of toch uitkeren. De Werkgroep Bomenschouw die dit project begeleidt sprak haar oordeel uit over het wel of niet toekennen van een bijdrage. Men was van oordeel dat kandelaberen, want dat was hier gebeurd, niet onder normale kroonsnoei valt en daarom zijn we niet verplicht om de toegezegde bijdrage ook uit te betalen.

Getopte linden in Mariahout

Het groepje linden in het Brabantse Mariahout (gemeente Lieshout) werd ooit geïnteriseerd vanwege de landschappelijke waarde. De ca. 80 jaar oude bomen lieten steeds wat takjes vallen en om een beschadiging aan daken in de toekomst te vermijden wilde de eigenaar de kronen van dood en 'overtollig' hout laten ontdoen. Het verhaal is identiek aan het voorgaande, met dit verschil dat Luc Noordman op de hoogte was van de werkwijze van het ingeschakelde boomverzorgingsbedrijf. Hij vertrouwde de zaak niet en ging eens poolshoogte nemen. Al op afstand was duidelijk dat het



De restanten van een zilveresdoorn in Breda

foto: Luc Noordman

opknopwerk was uitgelopen op sloopwerk. Meer dan het werk stil laten leggen kon hij niet. Ook voor dit objekt werd de vraag voorgelegd of een bijdrage nog wel op zijn plaats was. De werkgroep leden hadden hetzelfde oordeel als bij de zilveresdoorn. Toch is dit voor iedereen een onbevredigende situatie, waar we ons voor de toekomst toch voor willen vrijwaren. Er zullen in de toekenningseisen omschrijvingen komen die dit soort praktijken uitsluiten. Behalve misschien het 'boomverzorgingsbedrijf' is niemand er mee geïnd. In de eerste plaats de boom niet, in de twee-

Zeker de helft van de kroon verdween bij de snoeibeurt aan de linden in Mariahout.

foto: Luc Noordman

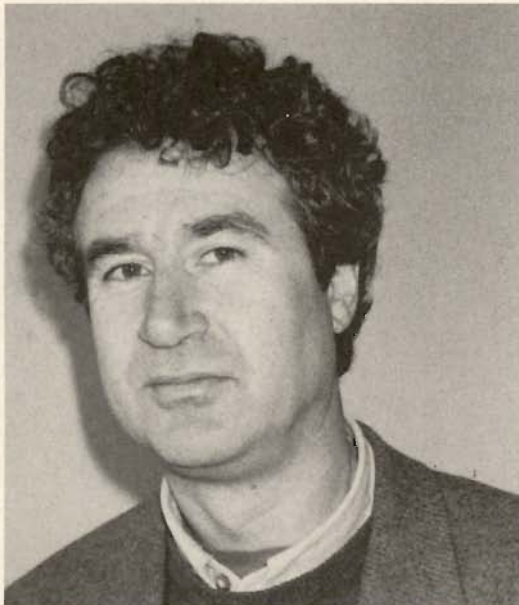


de plaats komt het de naam van de Bomenstichting/het Bomenfonds niet ten goede en in de derde plaats is dit werk niet verkoopbaar aan de subsidieverstrekker het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en dus indirect aan de belastingbetaler.

Publicitair hoogtepunt

Christian Scheres

Deze zomer en in het najaar wanneer de iep weer vol in het blad staat, zal de gevreesde iepenziekte weer toeslaan. Het wordt dan ook hoog tijd dat heel Nederland wakker geschud wordt en de gevolgen van deze ziekte onder ogen gaat zien.



Geert van Breugel

Christian Scheres sprak daarom met Geert van Breugel, copywriter en stafmedewerker communicatie van de gemeente Westerschouwen en sinds een jaar actief op publiciteitsgebied in het iepenziekteberaad. Hij is de bedenker van de 'Vlammencampagne' die dit voorjaar zal beginnen.

Hoe bent u betrokken geraakt bij het iepenziekteberaad?

Afgelopen seizoen liep de iepenziekte in de gemeente Westerschouwen gigantisch uit de hand. Tot dan toe werden ieder jaar zo'n 2000 zieke iepen omgezaagd zodra de ziekte geconstateerd werd. Volgens het hoofd groenvoorziening was dit nog een acceptabel

gebied. Vorig jaar moest er echter ineens veel meer geld op tafel komen om de 20.000 zieke iepen te verwijderen. Ik vroeg me daarom af of er niet een instantie bestaat die zich op landelijk niveau met de bestrijding van de iepenziekte bezig houdt. Zo kwam ik in contact met Joke Voorn van het iepenziekteberaad. Zij had al snel door hoe de vork in de steel zat en vroeg mij of ik als deskundige op publiciteitsgebied deel wilde nemen in het iepenziekteberaad.

Onbekend bi pers en publiek

Hoe was de situatie met betrekking tot publiciteit op het moment dat u in het iepenziekteberaad stapte?

Eerlijk gezegd verbaasde het mij dat het iepenziekteberaad nog geen enkele poging had ondernomen om bekend te raken bij het publiek en de landelijke en regionale pers. Het beraad had alleen overleg met bestuurders op gemeenteniveau. Het ecologische en bos- en boomtechnische belang was daarbij het uitgangspunt. Politici zijn echter zeer gevoelig voor publieke druk. Door publiciteit in de richting van het publiek kan er aan het onderwerp iepenziektebestrijding autoriteit gegeven worden. Hierdoor ontstaat discussie. Dan komt iepenziektebestrijding als het ware hoog op de publieke agenda te staan. Politici willen dan nog wel eens van mening veranderen.

Een goed voorbeeld hiervan is de gemeente Westerschouwen zelf. Toen vorig jaar de iepenziekte gigantisch om zich heen greep hebben jullie actie ondernomen richting staatssecretaris Gabor. Hoe ging dit in zijn werk?

Allereerst hebben wij staatssecretaris Gabor een brief gestuurd waarin het probleem werd aangekaart. Ook zijn er afschriften van deze brief verstuurd naar een aantal gemeenten. Tegelijkertijd hebben wij een persbericht verstuurd naar de lokale, regionale en landelijke pers. In dit persbericht plaatsten wij de iepenziektebestrijding in een bredere context. Een woonomgeving met veel groen heeft een gunstig effect op de vermindering van de kleine crimina-

iepenziekte

Deze iep is besmet met iepenziekte!

Zieke iepen zijn niet te redden en moeten versnede het besmettingsgevaar voor andere iepen worden omgezaagd en vernietigd. Dit om de iepenstamboom die de ziekte versprekt, niet de kans te geven zich via de zieke iepen in groten getale te vermenigvuldigen en uit te vleien naar de nog gezonde iepen.

Herkenning iepenziekte

Iepenziekte is te herkennen aan verdorrend blad en sterfende takken in de zomer. U wordt dringend verzocht zieke iepen te melden bij de plantsoenendienst van de gemeente.

Iepenhout bewaren als haardblokken?

Nee bedlist niet!

De iepenstamkwas krijgen dan namelijk alsnog de kans zich in het iepenhout voor te planten en uit te vleien naar de gezonde bomen.

Bezit iepenhout verboden!

Ziek of gelagst iepenhout dient zo spoedig mogelijk te worden afgevoerd en vernietigd. Opslag of verhandelen als brandhout is te vrijwel alle gemeenten verboden. Hierop wordt regelmatig gecontroleerd.

Oproep!

Tenslotte een vaarspallig uitbreiden van onze meest Hollandse en talrijke boom, de iep, te voorkomen, wordt een dringend beroep gedaan op pers, particulieren en politiek om naar eigen inzichten te helpen de alarmerende situatie te keren.

het gemeentebestuur

iepenziekte

Deze iep is besmet met iepenziekte!

Zieke iepen zijn niet te redden en moeten versnede het besmettingsgevaar voor andere iepen worden omgezaagd en vernietigd. Dit om de iepenstamboom die de ziekte versprekt, niet de kans te geven zich via de zieke iepen in groten getale te vermenigvuldigen en uit te vleien naar de nog gezonde iepen.

Herkenning iepenziekte

Iepenziekte is te herkennen aan verdorrend blad en sterfende takken in de zomer. U wordt dringend verzocht zieke iepen te melden bij de plantsoenendienst van de gemeente.

Iepenhout bewaren als haardblokken?

Nee bedlist niet!

De iepenstamkwas krijgen dan namelijk alsnog de kans zich in het iepenhout voor te planten en uit te vleien naar de gezonde bomen.

Bezit iepenhout verboden!

Ziek of gelagst iepenhout dient zo spoedig mogelijk te worden afgevoerd en vernietigd. Opslag of verhandelen als brandhout is te vrijwel alle gemeenten verboden. Hierop wordt regelmatig gecontroleerd.

Oproep!

Tenslotte een vaarspallig uitbreiden van onze meest Hollandse en talrijke boom, de iep, te voorkomen, wordt een dringend beroep gedaan op pers, particulieren en politiek om naar eigen inzichten te helpen de alarmerende situatie te keren.

het gemeentebestuur

Concept & Copy: Geert van Breugel, Breda - Houtland

iepeziektebestrijding



iteit. Westerschouwen is daarbij één van de belangrijke recreatiegemeenten van Nederland. Toeristen komen er vanwege de mooie natuur.

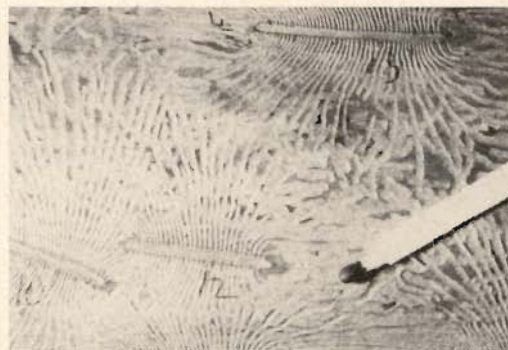
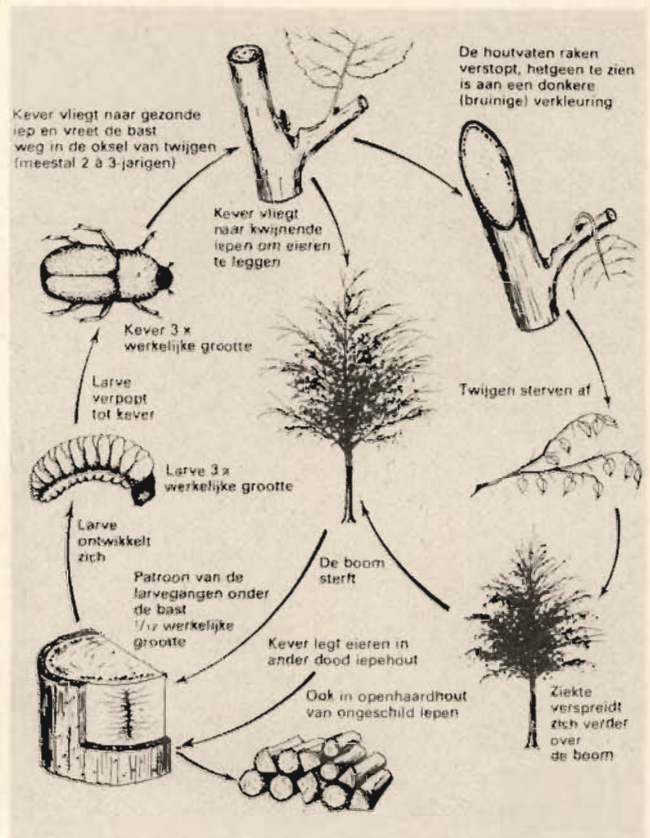
Heeft deze actie nog resultaten opgeleverd?
 Jazeker! Het probleem is zeer goed opgepakt door radio, NOSjournaal en vele andere vormen van landelijke en regionale media. Binnen 10 dagen werden we uitgenodigd bij staatssecretaris Gabor. Voor de gemeente Westerschouwen leverde dit

f75.000,- voor de iepeziektebestrijding op. Daarbij hopen wij dat de interne discussie in Den Haag ook is opgerakeld.

Hoe is het iepeziekteberaad hierop ingesprongen?
 Ook in het iepeziekteberaad hebben wij contact gezocht met een aantal representatieve gemeenten om op die manier gezamenlijk zo veel mogelijk autoriteit aan de iepeziektebestrijding te geven. Daarbij begint vanaf deze zomer, wanneer de ziekte weer actief wordt, de 'Vlammencampagne'. Dit moet voor mijn gevoel het hoogtepunt op publiciteitsgebied worden. Als nu de ziekte niet serieus wordt genomen kan dit echt rampzalige gevolgen hebben.

Wat gebeurt er precies met deze 'Vlammencampagne'?
 Het is de bedoeling dat op zo veel mogelijk zieke en dus ten dode opgeschreven iepen in Nederland een vlam geprikt wordt. Dit is een pamflet in de vorm van een vlam en rood van kleur. Hierop komt een waarschuwing te staan dat de iep drager is van de iepeziekte. Verder worden enkele voorschriften genoemd volgens welke deze iep behandeld moet worden. Hiermee moeten op grote schaal het Nederlandse publiek en de pers geïnteresseerd worden. De gemeente Westerschouwen heeft eerder met veel succes deze campagne op lokaal niveau gevoerd.

Het leven van de iepespintkever



De vraatgangen van de larve van de iepespintkever worden zichtbaar nadat de schors is verwijderd.

foto: fotoburo Dienst Ruimtelijke Ordening, Amsterdam

Gemeenten kunnen de vlammen bij de Bomenstichting bestellen. Hiermee is de actie een gezamenlijk doel van het iepeziekteberaad, de Bomenstichting en alle gemeenten in Nederland. De Bomenstichting hoopt dat op deze wijze het probleem van de bestrijding van de iepeziekte serieus genomen wordt.

boomverplanting, verzorging, velling
onderzoek en advies
groeiplaatsverbetering



boomkokers
klim- en verankeringsmaterialen
inventarisatie en beheersplannen

ARBORI-ARNHEM, Leen Hoogstad: de Wiltstraat 57 6821 cc Arnhem tel. 085 - 42 42 23 fax. 085 - 43 69 90

Advies en Uitvoering

- Groeiplaatsverbetering
- Snoeiwerkzaamheden
- Verplantingen



oranjewoud Sectie Groen/Boombeheer

Telefoon 05920-44099



STUDIO ARBORHENUM
Ericalaan 27
3911 XM Rhenen
tel. 08376-13484 (19-20 u)

voorjaarsexpositie 1993

zaterdag 15 t/m maandag 31 mei
open: dagelijks 15-19 uur; toegang vrij

thema-expositie

bomen, gegroeid of geschilderd?

en verder

*tekeningen, beelden en sieraden van
Margot Kikkert, Frank ter Beek en
Marleen van der Pouw*

Bomendienst



heidemij

Realisatie

Postbus 177, 7300 AD Apeldoorn

055-334411

Rayonkantoren te
Emmen, Haaren, Maarsen,
Roermond, Bruinisse,
Stein, Roosendaal,
Oss, Veldhoven,
Ulrum.

Hoofdkantoor Haaren
Rijksweg 11
Postbus 24
5076 ZG Haaren
tel. 04117-2036
fax 04117-2649

BTL Uitvoering

Groenvoorzieningen



b.v. bureau voor tuin- en landschapsverzorging

AANLEG

Aanleg beplantingen, cultuurtechnische werken,
tuinen, sport- en recreatieterreinen, bossen.

BEHEER

Onderhoud en beheer van stedelijk groen, recreatieparken,
sportterreinen, tuinen en bossen, boomverzorging.

De stamgast in dit nummer kan een gangmaker worden genoemd als het gaat om vernieuwingen in het boomverzorgingsvak. Mede door zijn inspanning heeft het vak de afgelopen 10 jaar in ons land een revolutie doorgemaakt. De liefde voor bomen kreeg hij net niet met de paplepel ingegoten, maar daert wel al van zijn eerste levensjaren. Pius Floris beschrijft in zijn bijdrage voor deze rubriek hoe hij naar een boom kijkt als liefhebber en als boomverzorger.



Bomen en hun functie hebben mij van kindsbeen af geboeid. Welke invloeden hierin hebben meegeïmponeerd kan ik niet aangeven. Waarschijnlijk waren het de talloze ervaringen die ik opdeed als ik met mijn ouders en een legertje broers en zussen uit wandelen werd genomen.

Eén herinnering uit mijn tweede levensjaar staat nog in mijn geheugen gegrift. Op een ochtend was er een enorm tumult gaande rond het huis. Ik hoorde motorzagen (ze deden pijn aan mijn oren) en mijn lieve moeder was in rep en roer. De Brandweer van Vught was samen met plantsoenenmensen bezig om de omgewaaide kastanje naast ons huis weg te halen. Het was een heilige zomermorgen en de atmosfeer was drukkend. Door het raam van de woonkamer waren de slappe bladeren zichtbaar van de kastanje als een lichtgroene mist in een vaal zonnetje. Het gordijn van bladeren dat tot de grond hing ademde voor mijn gevoel een laatste hoop op leven uit. De boom lag op het dak van ons huis en bleek omgewaaid ten gevolge van graafwerk langs de wortels. Van de schade en de ravage heb ik niets onthouden. Alleen het gordijn van huilend blad in de ochtendnevel staat mij bij.

Bomen boden mij en mijn vriendjes de benodigde bescherming tegen de politieman die ons altijd belaagde (en zich als dankbaar pestobject gedroeg). Onze beschermplaats werd geboden door een grote eik, alleen te bereiken via grote spijkers in de stam en vanaf de kruin van een naburige grote eik met een slingertouw. Wij waren daarboven in de 'hutboom' veilig voor ouders en politie. Volwassenen namen gewoonweg niet het risico om naar boven te klimmen. De beschermende functie van de boom gaf een grote mate van vrijheid.

Hout heeft mij altijd geboeid. Ik vond hout van jongstaf mooi. Vanaf mijn twaalfde jaar werd ik een verwoed verzamelaar van houtmonsters van het Hout Voorlichtings Instituut. Leveranciers van over de hele wereld waren op verzoek zonder uitzondering bereid om mij aan de gevraagde houtsoorten te helpen. Op mijn veertiende maakte ik kennis met de toenmalige boomchirurgie. Ik las een artikeltje in de

krant over de Gebroeders Copijn in Groenekan die oude bomen konden redden. Dezelfde dag nog ging mijn eerste brief naar deze beroemde broers. Als iemand toen nog de wereld kon redden waren zij het wel! Er kwam een heel vriendelijke brief terug en dat was het begin van mijn loopbaan in het 'vak'. Vanaf het moment dat ik op mijn achttiende uiteindelijk bij de Gebroeders Copijn Boomchirurgen te Groenekan mocht gaan werken is mijn leerierigheid niet meer gestopt. Na vijf jaar werken bij Copijn ben ik tot opluchting van het bedrijf naar Canada verhuisd. Tot op deze dag ben ik Jörn Copijn dankbaar dat hij niet heeft toegegeven aan de neiging om mij meer dan eens met kop en kont de straat op te slingeren.

Alleen het gordijn van huilend blad in de ochtendnevel staat mij bij.

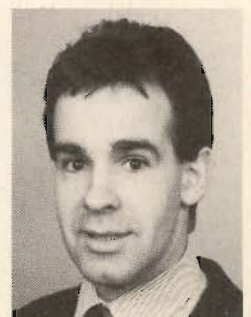
In deze eerste vijf jaar in het vak heb ik (achteraf gezien) onwaarschijnlijk veel geleerd. Het waren vijf jaren van proberen en experimenteren. Nu kan ik zeggen dat de bomen die de behandelingen van weleer hebben overleefd een medaille voor onverzettelijkheid en

kracht hebben verdiend. Juist de boomchirurgie gaf de moderne boomverzorging de impuls die nodig was om tot ontwikkeling en steun te komen.

Ik geloof dat de bijdrage van de eerste primitieve boomchirurgen een belangrijke en onmisbare stap hebben gevormd tot het boombewustzijn van vandaag. Juist om deze reden zie ik het als mijn taak om dit boombewustzijn nog elke dag uit te breiden. Ook toen ik terugkwam uit Canada en daar bekend was geraakt met het bestaan van ene Dr. Shigo bleek er nauwelijks iets veranderd. Ik vond dat mijn vakwereld lag te slapen.

Er moest nog zoveel gedaan worden en de Nederlandse boomchirurg liep nog te frezen en te smeren. Samen met Ton Stolk heb ik toen het eerste artikel over het werk van Dr. Alex Shigo geschreven. Dat was raak. De Nederlandse boomchirurg raakte geïrriteerd door de luis in hun pels. De discussie duurde voort en voort. Er ging een stevig aantal jaren voorbij voordat deze eerste veranderingen waren geaccepteerd door de instituten en scholen.

Achteraf is gebleken dat de defensieve houding van toen voortkwam uit een vakarrogantie die je



Pius Floris

wel vaker tegenkomt in beroepen met een gering aantal beoefenaars. Daar moest wat aan gedaan worden. Dat leidde ruim tien jaar geleden tot lange en vele, vaak nachtelijke gesprekken met Henk Sloopjes. Er werd een kring van vakgenoten opgericht. Een club mensen met wie je over het vak kon praten. Het was namelijk zo'n gewoonte geworden om allerlei menselijke benaderingen op bomen los te laten, dat een filosofie die de boom als een complex organisme beschouwde, er bij de meesten niet in kon. Bovendien was het zowel voor de opdrachtgevers als de boomverzorgers erg moeilijk om te erkennen dat veel van de methoden die werden toegepast, de boom verre van enige hulp boden. Het tij is nu gekeerd. De moderne boomverzorgers met een opleiding is in staat de boom als boom te benaderen. Toch vertrouw ik het niet helemaal. Als enfant terrible van het vak meen ik opnieuw een periode van inslapen te bemerken.

Er is nog zoveel gaande op het vakgebied dat ik niet kan begrijpen dat een boomverzorgers genoeg neemt met het kennispeil van nu. Veel van de veelbelovende technieken van recente datum blijken niet erg sterk maar worden toch vastgehouden. En dat terwijl er zo verschrikkelijk veel nieuwe kennis wacht op toepassing en wacht op bijstelling van de normen van weleer. Ik denk hierbij met name aan de mechanica van bomen. Dr. Klaus Mattheck uit Duitsland heeft de afgelopen jaren zoveel bewijslast op tafel gelegd dat je wel moet concluderen dat het snoeien van bomen met een hoogwerker de boom alleen maar meer belast in plaats van de boom in kwaliteit vooruithelpt. Vanuit dezelfde benadering is het zelfs nodig om het hele snoei-principe van bomen opnieuw te bezien.

Mij wordt weleens gevraagd of ik met bomen praat. Nou zal ik niet het antwoord geven dat misschien verwacht wordt. Nee, ik praat niet met bomen maar ik communiceer wel met ze. Bomen spreken wel degelijk een taal die ik versta. Als je begrijpt dat bomen zich al 200.000.000 jaar op de aarde handhaven mag je vaststellen dat dit alleen kan door onderlinge communicatie en afstemming. Ik heb niet het gevoel dat ik een zwever ben. Met beide benen op de grond zie ik aan de groeiwijze van een boom hoe zijn leven tot dusver verlopen is. Het is niet zo gecompliceerd.

Bomen zijn reactieve organismen. Er moet eerst iets gebeuren om de boom te laten reageren. Als een boom bijvoorbeeld scheefwaait, zal er plotseeling meer steunweefsel aan de onderzijde worden gevormd. Als een kruin maximaal belast is, zal de stam precies onder de kruin in dikte toenemen om weerstand te bieden aan de toenemende krachten op zijn lichaam. Ja, bomen spreken wel degelijk hun taal. Ik probeer in mijn werk deze taal om te zetten in voor mensen verstaanbare woorden. Bij de uitvoering van werk proberen wij de boom vooruit te helpen door toepassing van deze kennis. Een dikke kruinbasis wordt dan vertaald in een geredu-

ceerde belasting op de kruin.

Ik heb veel geleerd van de bomen in de wereld. Als ik met mijn werk bezig ben, komt vaak de eerste strofe van een gedichtje van Hans Bouma naar voren. "Veel geleerd van de bomen - meer dan van de boeken - waarvoor ze worden gekapt." Ik geloof in een toekomst voor deze wereld. Ik geloof dat bomen zich niet te grazen laten nemen door de wijze waarop wij vandaag met de wereld omspringen. Ik geloof ook stevast in de intelligentie van mensen om oplossingen te bedenken voor de milieuproblematiek. Maar voor het zover is zullen we moeten stoppen met elkaar van alles en nog wat de schuld

te geven. Als ik nog denk aan de hilariteit van de taferelen op televisie toen bekend werd dat de Nederlandse bossen er "slechter bijstaan dan ooit". Elke instantie die aan het woord kwam gaf een andere partij de schuld. Als de boeren het niet deden was het de schuld van de bosbouwers,

die op hun beurt weer een omstandigheid konden beschuldigen. Ik vond het jammer dat niemand durfde te zeggen dat de Nederlandse bossen op de armste zandgronden staan. Deze ruimte was immers over toen de noodzaak voor goede landbouwgrond toenam. De bevolkingsgroei en industrialisatie deden de vraag naar landbouwproducten steeds meer stijgen. (Een groot deel van de "Zuiderzee" werd ervoor drooggelegd.) De mijnbouw vroeg naar grote hoeveelheden hout om schachten en pijlers te stutten. Als "kraakhout" deed de grove den het goed. Omdat er een economisch be-

lang aan verbonden was, werden de naaldbossen goed bijgehouden. Toen de mijnen 30 jaar geleden werden gesloten stortte de houtmarkt nagenoeg in. De bossen werden niet langer onderhouden en het bomenbestand kwam ongeveer gelijktijdig aan een climax. Veel van wat wij nu natuur noemen is een achter-

blijfsel van menselijke activiteit. Als we weten dat een echt bos een systeem is waar alle dieren, planten en micro-organismen een plaats en een functie hebben, waarom noemen we de Nederlandse bomenakkers dan "bos"? Het is toch ook niet mogelijk om een maïs- of graanakker tot natuurgebied te verheffen? Maïs moet geoogst worden. Bomen die volgroeid zijn moeten geoogst worden. Als je ervoor kiest om ze terug te geven aan de aarde zal ons huidige bos zich in de loop der eeuwen weer omvormen tot natuurbos. Het zou goed zijn als zowel natuurbeschermers als boeren en bosbouwers dezelfde taal gaan spreken. De begrippen "bos" en "bomenakker" behoeven afstemming voordat weer verder wordt gehobbeld over het pad van communicatie. Wacht hierbij niet tot de politiek met de nodige beschrijvingen komt want dan kan er lang gewacht worden. Niet vingerwijzen maar constructief praten met begrip voor elkaar kan ons Hollandse bos redden. Holland komt van holtland=houtland. Dat moet wel lang geleden zijn. Beheerders, onderzoekers, boomverzorgers, wij hebben een taak te volbrengen. Let 'ns op je hand als je naar 'n ander wijst. Drie vingers wijzen naar jezelf!

Ik vond dat mijn vakwereld lag te slapen.

... ik praat niet met bomen, maar ik communiceer wel met ze ...

Nieuw project van start

Met de VSB Bank de bomen in!

Christian Scheres

De Bomenstichting gaat vanaf april 1993 een hoofdrol spelen in een project van de Stichting VSB Fonds. Eind 1992 werden we gevraagd om mee te werken aan de feestelijke omlijsting van openingen van VSB Bankvestigingen in ons land. In de vestigingsplaats van een bankfiliaal worden - waar nodig - alle particuliere monumentale bomen opgeknapt. Dit betekent een aanzienlijke bijdrage voor het Bomenfonds. Vooral eigenaren van bomen binnen de bebouwde kom komen in aanmerking voor een bijdrage. Het project duurt drie jaar.

Opknappen monumentale bomen

De Stichting VSB Fonds die deel uitmaakt van de VSB Bank en Amev, stelde in de persoon van de heer S. Swane eind vorig jaar een plan aan ons voor waarin om medewerking van de Bomenstichting werd gevraagd. In gemeenten waar de VSB Bank een nieuw filiaal opent of de nieuwe huisstijl introduceert kunnen alle monumentale bomen met mankementen binnen de bebouwde kom opgeknapt worden. De vraag aan ons was of wij daar een voorstel voor wilden maken. En of wij dat wilden! Dit is een unieke kans om een groot aantal monumentale bomen in Nederland te verzorgen. Daarbij betekent een dergelijk project een behoorlijke dosis publiciteit voor de Bomenstichting.

Toekomstbomen

Bijna op hetzelfde moment ontvingen wij een brief van Alex Piepenbrock, student aan de Praktijkschool (IPC Groene Ruimte) in Arnhem. In het kader van zijn opleiding opzichter/uitvoerder had hij een idee voor zijn scriptie ontwikkeld, genaamd Toekomstboom. Toekomstbomen zijn jonge bomen die de kans krijgen oud te worden, zodat volgende generaties ook van mooie oude bomen kunnen genieten. Jonge bomen worden namelijk vaak met nog minder respect behandeld dan oude bomen. Daarbij lag er al een hele tijd een voorstel van Buro Kloeg, een natuur- en milieuvorlichtingsbureau, voor informatieborden bij monumentale bomen.

De combinatie van het idee van de heer Swane, Alex Piepenbrock en Buro Kloeg vormde de basis van ons projectvoorstel. In gemeentes waar monumentale bomen worden opgeknapt, naar aanlei-

ding van een VSB Bank festiviteit, wordt als symbool een Toekomstboom geplant. Deze handeling is tevens een feestelijke manier om een nieuw filiaal te openen of een nieuwe huisstijl te introduceren.

Bij de Toekomstboom wordt een bord geplaatst waarop uitgelegd wordt wat zo'n boom is, welke soort het is en wat de Bomenstichting doet. Ook is het de bedoeling dat bij opgeknapte monumentale bomen met een centrale ligging een bord wordt geplaatst.

IJsselstein

Drie weken na onze eerste bijeenkomst met de heer Swane vormde het nieuwe filiaal van VSB Bank in IJsselstein een ideale gelegenheid het idee in de praktijk te testen. Op basis van de ervaringen met IJsselstein kon het definitieve projectvoorstel voor een duur van drie jaar gemaakt worden.

Met hulp van de heer G. Otter, hoofd plantsoenen van de gemeente IJsselstein en al jarenlang als adviseur bij de Bomenstichting betrokken, was het mogelijk om alle voorbereidingen voor de opening rond te krijgen. Die vond uiteindelijk plaats op 5 februari. Gelukkig liep alles op rolletjes. In IJsselstein kwamen 7 bomen, waaronder een bijzondere juttepeer, in aanmerking voor restauratiewerkzaamheden. Als Toekomstboom werd een Turkse eik geplant in het Kronenburgplantsoen. Dit is een zeer mooie, rustige locatie midden in het oude centrum van IJsselstein. Eind maart dienden wij ons definitieve voorstel bij het VSB Fonds in. Een speciaal voor dit project aan te stellen medewerker zal de eigenaren van monumentale bomen in de betreffende plaatsen gaan benaderen. Daarbij schatten wij dat per jaar



circa 150 monumentale bomen verzorgd kunnen worden en ongeveer 25 Toekomstbomen een definitieve standplaats kunnen krijgen. In het volgende Bomennieuws zullen wij ongetwijfeld meer over de voortgang van dit project van VSB Bank vertellen.

De heer Kamp, hoofd organisatie van licentiehouders, plant de eerste Toekomstboom in IJsselstein.

foto: Jan van Dijk

DENDRO-LOGISCH BOOM- VERZORGING

- | | |
|------------------|--------------------------|
| ● DENDROSAN | - wondafdekmiddel |
| ● SIOSAN | - wondbehandelingsmiddel |
| ● SAPSTOP | - wondbehandelingsmiddel |
| ● PLANTINGSSPRAY | - anti-verdamping |
| ● HØKAN | - vlb. meststof |
| ● ALGIHUM | - komposteermiddel |
| ● DENDROVORM | - org. meststof |
| ● DENDROMIX | - diepte bemesting |
| ● BELU | - beluchtingssysteem |
| ● ENKADRAIN | - lucht drain |
| ● BELU ROOSTER | - boomroosters |



COPIJN UTRECHT
ITS B.V.

Handelsonderneming

Gagelijk 4F Postbus 9177, 3506 GD UTRECHT



Tel. 030-610808 Fax: 030-612140

GROEN | BEHEER

Het beheersbare beheersysteem voor de groensektor.

Mogelijkheden van budgetteringsover-
zichten, alternatieven, urenregistratie/
nakalkulatie, besteksverwerking etc.

Koppelbaar met digitale systemen en
GROEN-kalkulatie II.

Modulair opgebouwd en multi-user versie
beschikbaar.



Postbus 112
2770 AC Boskoop
Tel. 01727-18499



- **Advies**
- **Onderzoek**
- **Taxatie en wetgeving**
- **Presentaties en voorlichting**

Boomtechnisch Adviesburo

Beëdigd taxateur voor bomen en houtige gewassen

N.O.C.B.

Postbus 168 - 6930 AD Westervoort

Telefoon 08303 - 17550
of 06 - 52948015

HET N.O.C.B. VOOR ONAFHANKELIJK ONDERZOEK, ADVIES EN TAXATIE

Nieuwe bomenverordening geeft boom meer kansen

mr. B.M. Visser, juridisch eindredacteur Bomenverordening; zelfstandig, juridisch raadgever natuur, bos en landschap.

Bas Visser

De Vereniging Stadswerk, vakgroep Groen, Natuur en Landschap en de Bomenstichting vinden dat het tijd is de model-kapverordening 1986 van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten te herzien en aan te passen aan de nieuwste inzichten en noden.

Inleiding

veereenkomstig de positieve aandacht voor het milieu en de integratie-tendens in het recht hebben wij gemeend dat een integrale en positieve aanpak past in deze tijd. In dit concept naar aanleiding van de model-kapverordening gaat het niet meer alleen om het wel of niet kappen, maar om aanknopingspunten voor een algemeen boom- en houtopstandbeschermingsbeleid. Boomverordening is dan ook de nieuwe naam, die beter het positieve doel: het bewaren van houtopstanden, dient. Daarom ook bepalingen over de erfgrensafstand, de boomwaarde, iepeziekte, monumentale bomen, subsidies en bomenfonds.

Tegelijk is gepoogd de criteria bij de belangenafweging rond een kapvergunning een plaats te geven binnen het algemene, gemeentelijke groenbeleid door verwijzing naar "groene" plannen. Inhoudelijke beleidsbegrippen als ecologische (hoofd)structuur behoren niet alleen op nationaal en provinciaal niveau van kracht te zijn, maar ook op lokaal niveau uitvoering en handhaving te kennen.

Tenslotte is getracht een aantal onzekere, vage grenzen in de begripsbepalingen en de uitzonderingenbegrenzing te verduidelijken door "boomtechnische" en dendrologische verbeteringen. Nieuw daarbij is de juridische definitie van een boom. Bij de precisering van de uitzonderingen op het kapverbod is geprobeerd de door de Boswet beoogde scheiding tussen het economisch gebruik (buiten het verbod) en ecologische bescherming (onder het verbod) aan te scherpen in het belang van de rechtszekerheid.

In de hoop dat deze model-bomenverordening inspireert tot aanpassing van gemeentelijke verordeningen en beleid.

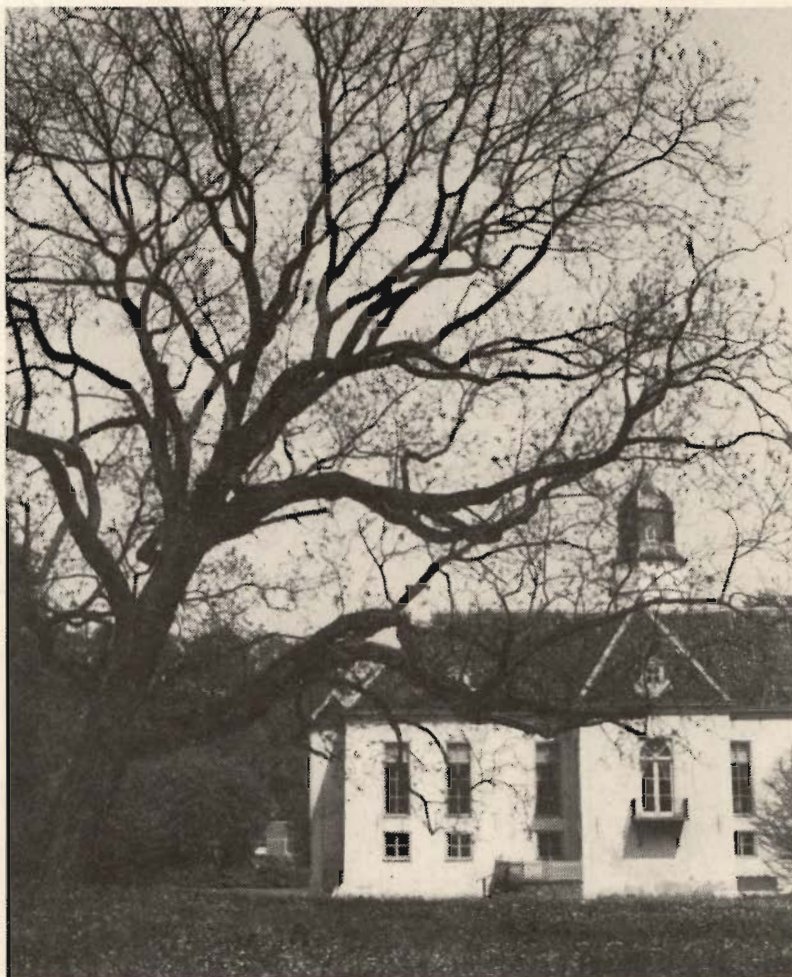
De Werkgroep Bomenverordening van de vereniging Stadswerk presenteren binnenkort in samenwerking met de Bomenstichting een nieuw model voor de verouderde kapverordening. Het nieuwe model-bomenverordening moet de model-kapverordening van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) vervangen. Deze bomenverordening bevat niet meer alleen de kapvergunningprocedure. Ook bepalingen over de erfgrensafstand, de boomwaarde, monumentale bomen, iepeziekte, subsidies en bomenfonds zijn opgenomen.

In het nieuwe model wordt niet meer alleen gesproken over het wel of niet verlenen van een kapvergunning. Het gaat ook om aanknopingspunten

voor een algemeen boom- en houtopstand beschermend beleid. De schrijver van de nieuwe verordening is de werkgroep Bomenverordening van de vereniging Stadswerk, vakgroep Groen, Natuur en Landschap. De werkgroep bestaat uit elf groene en juridische deskundigen. Zij spreken van een integrale en positieve aanpak. Integraal is de aanpak door het verwijzen naar andere gemeentelijke plannen (bestemmingsplan, landschapsplan en andere groene plannen) en doordat er ook over andere zaken als de kapvergunning bepalingen zijn

De nieuwe bomenverordening spreekt niet meer van vruchtbomen, maar van fruitbomen, voor de productie van appels, peren, pruimen enz. . . Hiervoor is geen kapvergunning vereist. De discussie of een walnoot (foto) of een tamme kastanjenu wel of geen vruchtboom is behoort hiermee tot het verleden.

foto: J. van den Brink



opgenomen. Positief is de aanpak omdat het positieve doel -het bewaren van houtopstanden- centraal moet staan en niet de vraag van het wel of niet kappen. Vandaar ook de naamsverandering van kap- in bomenverordening.

Scherpere definities

Uit onderzoek bij een tiental gemeenten, geselecteerd op grootte en beleid, bleek dat er nogal wat regionale verschillen bestaan. De verschillen kwamen voort uit de gemeentelijke beleidsvrijheid en de vage definities en grenzen in de huidige modelkapverordening. De Bomenstichting, die het onderzoek leidde en als voorzitter van de werkgroep Bomenverordening fungeerde, kwam met vele knelpunten uit de praktijk. Nieuwe definities en grenzen, enerzijds "boomtechnisch", anderzijds juridisch scherper geformuleerd, zijn het gevolg.

Definitie boom

Een van de moeilijkste opgaven voor de werkgroep bleek het vinden van een, zowel dendrologisch als juridisch, goede definitie van het begrip boom. Tenslotte werd gekozen voor: *"een houtachtig, overblijvend gewas dat een of meerstammig kan zijn, waarbij in geval van meerstammigheid de stammen zich bovengronds moeten vertakken"*. Ook moet de dwarsdoorsnede van de stam minimaal 10 cm op 1,3 m boven het maaiveld zijn, waarbij in geval van meerstammigheid dezelfde maat voor de dikste stam geldt. Kleiner dan 10 cm dwarsdoorsnede is dus juridisch gezien geen boom, tenzij het om exemplaren gaat die in het kader van een herplant- of instandhoudingsplicht zijn geplant. Kortweg kan worden gesteld dat oude, "boomgelijke" struiken nu juridisch ook bomen zijn.

De boomwaarde

De boomwaarde volgens de Methode Raad is opgenomen in het nieuwe concept, maar er staat direct achter dat burgemeester en wethouders de waarde kunnen matigen (verminderen) naar redelijkheid en billijkheid. In de artikelsgewijze toelichting staat dat de relativering van de boomwaarde in concreet geval gewenst kan zijn, omdat de boomwaarde *"bedoeld is voor het terugkrijgen van de gemeentelijke investeringen in stadsbomen"*. Een gemeente kan niet zonder meer een particulier wegens het vellen van een eigen boom voor de volle boomwaarde aanspreken, maar zal naar redelijkheid van het geval matigen. Geen matiging van de boomwaarde is nodig indien er sprake is van het negeren van een geweigerde kapvergunning of ander bewust of opzettelijk strafbaar handelen.

Economische uitzonderingen.

De uitzonderingen op het kapverbod hebben in de rechtspraak vaak voor verwarring gezorgd. Bijvoorbeeld het begrip vruchtboom werd opgerekt door er ook een solitaire noteboom onder te rekenen, terwijl de Boswet en de kapverordening oorspronkelijk beoogden het commercieel gebruik van fruitbomen uit te zonderen. De werkgroep heeft de oorspronkelijke bedoeling van de Boswet en kapverordening proberen recht te doen door vooraf aan/bij de (meeste) uitzonderingen te bepalen dat het moet gaan om houtopstanden, die op bosbouwkundige of bedrijfseconomische wijze worden geëxploiteerd. Als iemand kan bewijzen, regelmatig geld te verdienen aan bomen of vruchten daarvan, dan vallen die bomen altijd buiten de vergunningsplicht van de bomenverordening.

Weigeringsgronden.

De bekende gronden om een kapvergunning te weigeren of onder voorwaarden te verlenen zijn: in

het belang van het natuur-, landschaps-, stads- en dorpschoon of andere redenen van milieubeheer. De nieuwe verordening noemt: natuur- en ecologische waarden, landschappelijke waarden, cultuurhistorische waarden, waarden van stads- en dorpschoon en waarden voor recreatie en leefbaarheid. In de toelichting staat met nadruk vermeld dat het niet een uitputtende lijst is en ook op andere gronden geweigerd kan worden. Verder verwijzen burgemeester en wethouders zoveel mogelijk naar gemeentelijke bestemmings-, groen-, bomen- of landschapsplannen. Daarbij wordt toegelicht dat het deel uitmaken van een lokale of de landelijke ecologische (hoofd)structuur vrijwel altijd voldoende reden zal zijn om een vergunning te weigeren. Ook staat vermeld dat burgemeester en wethouders de boomwaarde als motivering kunnen hanteren.

Afstand erfgrenslijn.

Misschien wel de meest opzienbarende bepaling in het concept is de verwijzing naar de erfgrensafstand van artikel 5:42 Burgerlijk Wetboek (BW) dat het oude artikel 713 BW vervangt. In artikel 11 van de nieuwe bomenverordening wordt bepaald dat de afstand tot de erfgrens van artikel 5:42 BW een halve meter voor bomen en nihil voor heggen en heesters bedraagt. Dit artikel 11 bomenverordening beperkt aldus aanzienlijk de oude twee meter ruimte tot een halve meter bij bomen. Heggen en heesters op of bij de erfgrens behoren nu tot de gewone erfafscheiding, waarvan geen kaprecht meer kan worden gevraagd. Dit alles is nu mogelijk omdat het nieuwe artikel 5:42 BW na de bekende zin over de afstanden een komma heeft geplaatst met daarna de tekst: *"tenzij ingevolge een verordening of een plaatselijke gewoonte een kleinere afstand is toegelaten"*. Deze nieuwe erfgrensafstand in de bomenverordening vermindert dus de juridische mogelijkheden om burentwisten uit te vechten en daarmee de betrokkenheid van de gemeente bij zulke burenruzies.

Monumentale bomen.

Voor monumentale bomen en houtopstanden wordt aanbevolen een lijst op te stellen met naast de nationale, ook de lokale en de toekomstige, monumentale bomen. Een voor een ieder goed herkenbare standplaatsomschrijving en nog enkele andere suggesties worden genoemd waaraan een dergelijke lijst zou moeten voldoen; het kadastraal perceelnummer, de eigenaar en/of de gebruiker van de grond en de reden van de registratie op de lijst.

Subsidieregeling.

De nieuwe bomenverordening bevat een uitgebreide bijdrageregeling voor monumentale bomen. Burgemeester en wethouders kunnen een bijdrage verlenen voor maatregelen, die noodzakelijk zijn voor het duurzaam instandhouden van een monumentale boom of andere houtopstanden. Precies staat omschreven welke duurzame maatregelen worden vergoed en hoe de procedure verloopt. Nader toegelicht is dat iedere gemeente natuurlijk vrij is om deze regeling uit te breiden tot regulier onderhoud voor gewone houtopstanden, zoals dat al in enkele gemeenten het geval is. Opmerkelijk is de bevoegdheid die burgemeester en wethouders wordt gegeven om in plaats van een financiële bij-

drage een overeenkomst te sluiten over het verlenen van feitelijke diensten door de gemeente voor het onderhouden en de instandhouding van een monumentale houtopstand.

Hogere straffen.

In de strafbepaling wordt drie maanden hechtenis (was twee maanden) of een geldboete van de derde categorie (maximaal f 10.000,-) voorgesteld. In de toelichting wordt verwezen naar de algemene tendens tot verhoging van de straffen in het gehele milieurecht, zoals bij-

voorbeeld blijkt uit het wetsontwerp tot wijziging van de Wet Economische Delicten.

Het concept bevat nog meer wijzigingen ten opzichte van de huidige model-kapverordening. Over de verdere procedure van invoering bestaat op dit moment nog weinig duidelijkheid. Wel wordt gestreefd naar presentatie van de verordening eind maart. De werkgroep Bomenverordening hoopt echter dat dit concept in ieder geval zal inspireren tot een integrale en positieve benadering van de zorg voor houtopstanden op gemeentelijk niveau.

Beknopte samenvatting van de belangrijkste wijzigingen t.o.v. model-kapverordening 1986.

1. *Naam:* model-kapverordening wordt model-bomenverordening.

2. *Definitie boom:*

houtachtig, overblijvend gewas, één- of meerstammig (vertakking bovengronds), diameter vanaf 10 cm op 1,3 m. bovenmaaiveld (wel kleiner 10 cm bij herplantplicht).

Kortweg: boomgelijke struik is een boom.

3. *Definitie houtopstand* uitgebreid met: lintbeplanting in de vorm van heesters en struiken, en bosplantsoen.

4. *Definitie hakhout* is uitgebreid met boomvormers.

Definitie dunning is geschrapt.

5. *Definitie boomwaarde*, gematigd met redelijkheid en billijkheid.

6. *Vellen* is boven- én ondergronds ernstig beschadigen.

7. *Kapverbod:*

- duur van de procedure is max. 2 x 8 weken
- publicatieplicht



- weigering ex lege
- 6 weken na verlening niet kappen i.v.m. beroepsmogelijkheden van derden.

8. *Uitzonderingslijst art. 2 lid 2:*

- bij bosbouwkundige of bedrijfseconomische exploitatie (kortweg: als er systematisch geld

wordt verdiend aan een houtopstand) geen kapvergunning nodig.

- vrucht- wordt fruitbomen.

9. *Weigeringsgronden:*

- natuur- en milieuwwaarden, landschappelijke, cultuur- historische, stads- en dorps- schoon, recreatie- en leefbaarheidswaarden.
- mogelijkheid toepassen boomwaarde.
- zo veel mogelijk verwijzen naar bestemmings-, groen-, landschaps-, bomenplannen. (Als houtopstand deel uitmaakt van de lokale of nationale ecologische (hoofd)structuur is dit bijna altijd voldoende grond om kapvergunning te weigeren).

10. *Bijzondere vergunningsvoorschriften:*

- Indien bestemmings-, groen-, landschaps-, bomenplan een houtopstand als waardevol omschrijven dan wordt altijd een herplantplicht opgelegd.
- Mogelijkheid tot voorschriften ter bescherming van de flora & fauna (bijv. niet kappen tijdens broedseizoen).

11. *Geldigheid en vervaltermijn vergunning:*

1 jaar.

12. *Afstand erfgrenslijn* van artikel 5:42 Burgelijk Wetboek: 0,5 meter voor bomen, nihil voor heg of haag.

13. *Bestrijding iepenziekte.*

Ontbasten i.p.v. ontschorsen.

14. *Monumentale bomen:*

- lokale lijst naast nationale en toekomstige, monumentale bomen.
- mogelijkheid gemeentelijk bomenfonds.

15. *Bijdrage regeling monumentale bomen:*

- duurzame maatregelen instandhouden monumentale bomen.
- mogelijkheid tot het (feitelijke) diensten verlenen door gemeente eventueel op grond van overeenkomst.

16. *Strafbepaling:*

- verhoging boetecategorie (max. f 10.000,-).
- mogelijkheid rekeninghouden boomwaarde.
- mogelijkheid veroordeling tot publicatie vonnis.

Het verhaal van de paardekastanje die weg moest

Joop Comijs

Enige tijd geleden werd ik opgebeld door iemand, die zich zorgen maakte over het feit, dat een ongeveer 70 jaar oude paardekastanje op een openbaar parkeerterrein achter zijn huis op zeer korte termijn door de Gemeente zou worden gekapt. Spoedig daarna volgden telefoontjes van enkele andere omwonenden en van een gemeenteraadslid.

De boom was één van de weinige groenelementen in de naaste omgeving. Bovendien vond men dat hij er nog goed uitzag. Verder speelde de argwaan mee, dat de boom weg moest omdat men parkeerterrein nodig had vanwege de bouw van een supermarkt in de naaste omgeving. Bovendien was net bekend geworden, dat een aangrenzende winkel met de Gemeente had gesproken over uitbreidingsplannen. En tenslotte was men in hoge mate ontstemd over het feit, dat omwonenden pas op zaterdagmiddag een gemeentelijk berichtje in de bus vonden, waarin werd aangekondigd, dat de boom al de volgende maandag zou worden gekapt. Gelegenheid tot het maken van bezwaar was er dus praktisch niet, terwijl normaal gesproken hiervoor een maand beschikbaar is. Merkwaardig was, dat er nog geen kapvergunning was afgegeven. Men had van gemeentewege echter haast, omdat men vond dat er sprake was van een direct gevaar: gebleken was namelijk dat de voet van de boom hol was door verrotting.

Onder druk van omwonenden, het gemeenteraadslid en ondergetekende werd bereikt, dat het kappen op maandag werd uitgesteld. Omdat verder de Gemeente wel inzag, dat ten aanzien van de gevolgde procedure onzorgvuldig was gehandeld, werd in de haast op maandagmiddag bij de boom een bijeenkomst georganiseerd, waarbij door personeel van de Afdeling Groen aan omwonenden uitleg werd gegeven over de reden tot kappen. Zij het op wat primitieve wijze, werd aangetoond dat de stamvoet van binnen rot was. Bij de toehoorders was het wantrouwen ten aanzien van de reden tot het zo acute kappen duidelijk merkbaar.

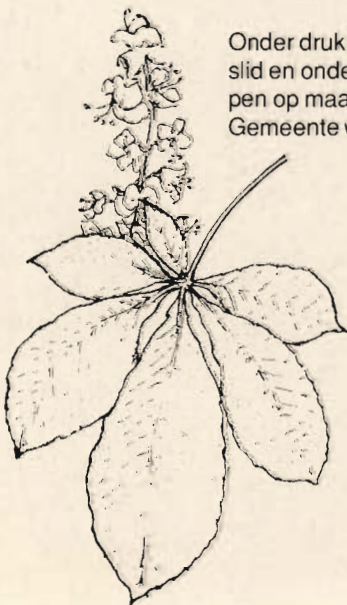
Vooraf gezien dit laatste adviseerde ondergetekende, een deskundige van buiten in te schakelen en om advies te vragen. Hierbij bleek, dat omwonenden bereid waren, zich dan bij dat advies neer te leggen. Omdat de ter plaatse aanwezige gemeentebesturen op dat ogenblik geen toezegging konden doen, besloten twee omwonenden pijnlijk op grond van de wet AROB bij de Raad van State een verzoek om schorsing van de nog te verlenen kapvergunning in te dienen. Zij verzochten om een onpartijdig onderzoek, te betalen door de Gemeente. Tegelijkertijd werd bij de Gemeente een gelijkkluidend bezwaarschrift ingediend. De volgende avond (dinsdag) maakten zij gebruik van het spreekrecht in de gemeenteraadsvergadering, en herhaalden zij in het openbaar hun eisen. De verantwoordelijke wethouder wees deze onmiddellijk af, doch de volgende ochtend bleek al gauw, dat zij op haar schreden was teruggekeerd.

Om problemen te voorkomen, toonde de Gemeente zich nu bereid, een erkend boomverzorgingsbedrijf opdracht te geven, voor haar rekening een onderzoek in te stellen. Dit onderzoek vond plaats op woensdag. Verschillende omwonenden waren getuige van dit vijf kwartier durende karwei. Het binnenste van de stamvoet en de conditie van de hoofdwortels werden grondig bekeken. Op donderdag ontving de gemeente het advies. Vermeld moet nog worden, dat de pers het gehele proces d.m.v. foto en rapportages op de voet volgde.

Op donderdagmiddag werden enkele betrokkenen op het gemeentehuis door de wethouder op de hoogte gesteld van de inhoud van het rapport van het boomverzorgingsbedrijf, waarbij iedere aanwezige een afschrift ontving. De konklusie luidde: "De stamvoet is dermate veringerot, dat de sterkte is verminderd. De wortels die voor verankering zorgen, zijn (nog) in goede staat. Er dreigt geen acuut gevaar van omvallen, maar er is wel sprake van een hoger risico op breuk dan bij een rotvrije boom. Mocht men ondanks het verhoogde risico besluiten, de boom te handhaven, dan zal intensieve controle noodzakelijk zijn."

Omdat de Gemeente nu weet, dat men bij handhaving van de boom een toenemend risico loopt, en men tot dit laatste niet bereid is, is alsnog besloten, de boom weg te halen. Maar wel met de toezegging, dat op het terrein drie nieuwe bomen van behoorlijke omvang zullen worden herplant. Met deze schriftelijke toegezegde oplossing zijn de omwonenden akkoord gegaan. Door deze herplanting wil de gemeente tevens aantonen, dat uitbreiding van parkeermogelijkheden in deze zaak geen rol heeft gespeeld. Het verzoek tot schorsing bij de Raad van State is inmiddels ingetrokken.

Dit verhaal toont aan, dat het wel degelijk zin kan hebben, zich te weer te stellen tegen onzorgvuldig voorbereide kapplannen. Ook blijkt hieruit het belang van een tijdige berichtgeving en een goede argumentatie naar de burgers toe. Nog een positief punt: als het gaat om bedreiging van een boom, weten mensen met uiteenlopende achtergronden elkaar snel te vinden en snel te reageren. Ook de pers heeft een nuttige rol gespeeld.



De cacaoboom

Tropische verrassing

Edwin Koot

De cacaoboom uit de tropen levert ons het basisbestanddeel van chocolade, bonbons en natuurlijk chocolademelk. In de zestiende eeuw introduceerden de Spanjaarden cacao in Europa, maar de Nederlanders werden de specialisten in het verwerken van de cacao. En nog steeds is de Nederlandse cacao-industrie één van de grootste en meest vermaarde ter wereld.

Miljoenen kleine boeren en plantagearbeiders in Afrika, Azië en Zuid-Amerika verbouwen cacao. Cacaobomen hebben veel verzorging nodig. Na ongeveer acht jaar bereikt de cacaoboom zijn volle produktiviteit. Het hele jaar door staan de bomen in bloei. Uit de kleine witte bloesem groeien de cacaopeulen direct aan de stam of aan de dikkere takken. Na tien tot twaalf maanden zijn de vruchten rijp. Deze zijn dan geel of rood, afhankelijk van de soort.

Verwerking van cacaobonen

De cacaoboeren van "El Ceibo", een coöperatie in Bolivia, oogsten de rijpe vruchten met een kapmes aan een stok. Elke vrucht bevat zo'n dertig tot veertig zaden, de cacaobonen, welke op dat moment nog spierwit zijn. De bonen plus het vruchtvlees



De vruchten van de cacaoboom zijn oranje/rood van kleur

wordt in kisten gelegd om te gisten. Na een kleine week worden de bonen zachter en bruin en krijgen ze de ware cacaosmaak. De bonen worden dan buiten op matten te drogen gelegd.

Na het drogen volgt het transport naar de grote stad voor de verdere verwerking van de bonen en distributie van het cacao-poeder. De boeren van "El Ceibo" hebben het geluk dat een deel van hun productie wordt afgenomen door SOS Wereldhandel in Nederland. Deze alternatieve handelsorganisatie garandeert hun een prijs voor hun bonen die hoger is dan die in de reguliere handel. Zodoende kunnen de boeren in hun elementaire levensbehoeften voorzien en blijft er geld over voor scholing en medische zorg. El Ceibo cacao is in Nederland verkrijgbaar in Wereldwinkels.



De cacaobonen worden uit de vruchten gehaald en te drogen gelegd.

*foto's:
SOS Wereldhandel, El Ceibo en wereldwinkels*

Schenking aan de Bomenstichting

Van een groot aantal onbekenden ontvingen we de afgelopen maanden giften op onze girorekening. Uiteindelijk liep het bedrag op tot ruim f 1700,-. Aanleiding voor deze onverwachte stroom geld was het vertrek, eind november, van de heer Davidse als hoofd van de plantsoendienst in Vlaardingen. Op de uitnodiging voor zijn afscheidsreceptie had hij gezet dat hij het meer op prijs stelde als men een gift aan de Bomenstichting zou overmaken, dan zelf een aardigheidje te ontvangen. De heer Davidse willen we hartelijk danken voor dit gebaar.

Het idee heeft al navolging gekregen. Nu niet bij een afscheid van een loopbaan, maar bij het begin. De broers Joep en Hans Ebben openden op woensdag 17 maart hun Intratuin-vestiging in Malden. Op de uitnodiging om de feestelijke opening bij te wonen werd een vergelijkbare tekst als die in de uitnodiging van de heer Davidse opgenomen.

Spreekt het idee u aan, dan zijn we gaarne bereid u van de nodige informatie te voorzien. Als u het op prijs stelt kan een vertegenwoordiger van de Bomenstichting op de bijeenkomst aanwezig zijn om het werk van de Stichting toe te lichten.

Donateurschap cadeau

Velen tobben geregeld met de vraag wat zij hun verwanten of relaties eens voor een aardigheidje voor een verjaardag of andere feestelijke gelegenheid kunnen geven. Als u eens origineel voor de dag wilt komen, kunt u voor een jaar een donateurschap van de Bomenstichting cadeau geven. Het kost u slechts f 35,- voor een jaar en de ontvanger krijgt dan in ieder geval 6 keer per jaar het Bomennieuws in de bus. U geeft met een donateurschap tevens aan dat u hart voor bomen heeft en dat ook graag aan een ander wilt overbrengen. Het donateurschap wordt een jaar later automatisch verlengd. De begunstigde ontvangt daarvoor een acceptgirokaart.

F.M.

Boomwaarde bepaling

De Methode Raad, de waardebeoordeling van bomen, wordt steeds meer gehanteerd. Deze methode is nu ook verkrijgbaar als computerprogramma. Het programma kan zowel gebruikt worden voor de waardebeoordeling van een boom, als wel voor schadeberekening.

Het programma is zeer eenvoudig te bedienen. Bovendien biedt het programma de mogelijkheid de boomwaarderapportage uit te printen. Als extraatje kunnen de ingevoerde bomen nog in een databank worden opgeslagen.

Het programma kost f 125,- en is te verkrijgen bij:
M.G.M. van Tiel
Dr. Kanterslaan 175
5361 ND Grave
tel: 08860-73090

E.K.

Jaarverslag 1992

Het jaarverslag van de activiteiten van de Bomenstichting is gereed. Belangstellenden kunnen het kosteloos toegezonden krijgen. U hoeft alleen even naar het secretariaat te bellen (telefoon 030-340 778).

European Arbor Council

Zaterdag 20 maart vond in Brussel de oprichting plaats van de European Arbor Council, waarin boomverzorgersorganisaties van Noorwegen, Zweden, Denemarken, Duitsland, Nederland, België, Frankrijk, Italië en Engeland zijn vertegenwoordigd. Voor Nederland was een bestuursdelegatie van de Kring Praktiserende Boomverzorgers aanwezig. Het doel van de organisatie is het onderling afstemmen van de kwaliteits- en veiligheidseisen t.a.v. de boomverzorging. Op deze wijze hoopt men zich ook sterk te kunnen maken in de onderhandelingen over voorschriften van die E.E.G. opstelt.

Nieuwe naam voor Praktijkschool Arnhem

Vanaf 1 maart is de naam van de Praktijkschool Arnhem en de afdeling Schriftelijk Onderwijs veranderd in IPC groene ruimte. Voluit Innovatie- en Praktijkcentrum groene ruimte. Tegelijk met de nieuwe naam is er ook een nieuw postadres en een ander telefoonnummer gekomen. Het postadres is Postbus 393, 6800 AJ Arnhem. Het telefoonnummer is 085-550100.

Dit is de vierde naamsverandering in het bestaan van de school. In 1954 werd de Stichting Bosbouw Praktijk Onderwijs opgericht als uitvoeringslocatie van de Heidemij. In 1958 werd de naam ingekort tot Bosbouwpraktijkschool. Zoals de naam al zegt werd onderwijs verzorgd op het gebied van bosbouw. In 1975, met de uitbreiding van vakgebieden werd de naam veranderd in Praktijkschool voor Bosbouw en Cultuurtechniek. Toen ook de groene sector tot de vakgebieden ging behoren, werd de naam te lang en werd het Praktijkschool Arnhem. Met de uitbreiding van de innovatieve taken van de school werd het wederom noodzakelijk de naam te wijzigen. Het IPC groene ruimte verzorgt nog steeds aanvullend praktijkonderwijs voor de genoemde vakgebieden. Naast schriftelijk onderwijs, bedrijfstrainingen op maat en dag- en avondcursussen krijgt nu ook de innovatieve taak veel aandacht. Dit verklaart de I in de naam.

Afdeling Schriftelijk Onderwijs van de Stichting Praktijkonderwijs en Leerlingwezen, Cultuurtechniek en Groene Sector verzorgt vanaf 1972 schriftelijke cursussen zoals de greenkeeperscursus, cursus voor baancommissarissen, beheer speelvelden en bodem in de bebouwde kom.

Richtlijnen voor het schrijven van artikelen in Bomennieuws

Algemeen. De redactie nodigt de lezers van Bomennieuws uit, geschikte artikelen voor ons blad in te zenden. Voor vragen kunt u zich richten tot Frank Moens op het kantoor van de Bomenstichting, tel. 030-340778

Lezers en onderwerpen. Bomen-nieuws is bestemd voor een breed lezerspubliek dat algemene interesse heeft in het wel en wee van bomen. Artikelen mogen niet te gespecialiseerd zijn en waar mogelijk moeten vaktermen vermeden worden.

Lengte. De maximale lengte van een gewoon artikel is vier bladzijden in Bomennieuws, inclusief illustraties. Als u uitgaat van ongeveer 2/3 deel tekst en 1/3 deel illustraties, is voor de tekst maximaal 2500 woorden beschikbaar.

Indeling, stijl en taal. De redactie stelt het op prijs als u een duidelijke indeling aanbrengt met tussenkopjes. Soms kan een korte inleiding of 'lead' nuttig zijn. Bij een langer artikel is ook het geven van enkele conclusies of een nawoord goed. U bent vrij in het gebruiken van uw eigen stijl van schrijven. Vermijd echter (te) lange zinnen en gebruik niet onnodig vreemde woorden. Stel zo mogelijk in actieve vorm (niet teveel zinnen met 'wordt' of 'worden'). De redactie hanteert in het algemeen de voorkeurspelling volgens het nieuwe 'Groene boekje' maar gebruikt wel een K in plaats van een C in woorden waar deze vormen naast elkaar voorkomen (b.v. Redactie, Aktueel).

Illustraties. Voeg zo mogelijk illustraties aan uw artikel toe zoals foto's, tekeningen, figuren of kaartjes. Nummer de illustraties op de achterzijde en geef ze een bijschrift.

Rubrieken. Bomennieuws kent verschillende rubrieken. Bekijk u hiervan enkele voorbeelden, voordat u aan het schrijven gaat.

Wat moet u doen? U kunt een artikel dat volgens bovenstaande richtlijnen is geschreven in *getypte vorm* insturen aan de Redactie van Bomennieuws, t.a.v. Frank Moens. (Indien u een Tekstverwerker gebruikt, neem dan even contact op.) De Redactie neemt uw artikel zo spoedig mogelijk in behandeling. Plaatsing hangt af van wat er nog aan gebeuren moet, het totale aanbod, de planning van themanummers enz. Wanneer de Redactie inhoudelijke aanpassing nodig vindt, neemt zij contact met u op. Kleine wijzigingen in indeling, stijl, taal e.d. worden echter zonder meer aangebracht.

Voor u gelezen

Tuin & Landschap - 4 maart 1993
Binnen enkele jaren komt er "kunstzaad" van naaldbomen op de markt. Bij weefselkweek groeien stukjes weefsel niet uit tot een plantje, maar vormen zich embryoïden, die kunnen worden omhuld. Ook kunnen wortel-embryoïden worden gemaakt, die langer houdbaar zijn.

Amsterdam vreest een forse toename van de iepenziekte. Verontrustend zijn de hoge vangsten vorig jaar van de iepespintkevers. Gepleit wordt voor een nieuwe landelijke campagne in samenwerking met het Rijk.

De Nederlandse Dendrologische Vereniging bestaat in 1999 75 jaar. Bij die gelegenheid wil zij een boek uitgeven met als inhoud het resultaat van een landelijke bomeninventarisatie met als thema: het aangeven van goede beplantingen van bepaalde boomsoorten of cultivars in de regio. Dit ten dienste van diegenen, die met het maken van beplantingen zijn belast.

Een artikel wordt gewijd aan de bestrijding van vuur, zoals is aangegeven in de Gewasbeschermingsgids van de Plantenziektenkundige Dienst. Het resultaat is gunstig, mits in een vroeg stadium toegepast.

19NU - maart 1993
De biologische bestrijding van ziekten en plagen vormt reeds enige tijd een onderwerp van onderzoek bij de Landbouwniversiteit Wageningen. Men is bezig geweest met onvruchtbaarmaking, misleiding door geuren en kleuren en het inzetten van roof-insekten. Dit artikel geeft een interessant overzicht.

Milieudefensie - maart 1993
In Kameroen (Afrika) is er voor het eerst openlijk verzet gepleegd door de plaatselijke bevolking tegen de activiteiten van een houtkapbedrijf, omdat men zich niet aan bepaalde afspraken had gehouden. Helaas brak de politie de blokkade en werden enkele arrestaties verricht.

Groen - 1993 no. 2
Marjan van Elsland stelt de vraag of de iepenziekte beheersbaar is. Haar antwoord is positief, maar hierbij stelt zij wel een aantal duidelijke voorwaarden: ingrijpen vóór 15 mei, en samenwerking van alle betrokkenen, zowel overheid als particulieren.

Er wordt gepleit voor meer dunnen in onze bossen, teneinde de kwaliteit van

de bomen te verbeteren. Er wordt uiteengezet, op welke wijze men dit het beste kan doen.

Bestrijding van de watermerkziekte bij wilgen wil men realiseren via transformatie van erfelijke eigenschappen, waardoor de bomen niet meer door de bacterie worden aangetast.

Platform - maart 1993
Gepleit wordt voor een duidelijker regelgeving voor de houtteelt in ons land. De huidige situatie - ook op het punt van subsidiëring - is vaag en onzeker.

Onze Eigen Tuin - 1993 no. 1
Er worden richtlijnen gegeven voor het planten van kleine bomen in kleine tuinen. Verder geeft Teije H. Bakker nuttige informatie over de voeding van bomen.

J. C.

Rectificatie

Van de tekst van onze stamgast in nr.1 van dit jaar, Carla Oldenburger-Ebbers, waren de laatste twee regels van de laatste alinea weggevalen. Deze laatste alinea moest zijn:

Ik hoop dat u door het bovenstaande voorbeeld een indruk heeft gekregen, van de wijze waarop een conservativer van een bibliotheek met bomen te maken kan hebben.

Onze excuses hiervoor!

Nota bene

In het tijdschrift "Dier" (januari '93) lazen we deze uitspraak, waar we het zeer mee eens zijn. Verander een paar woorden en denk nóg eens na!

Als we iedere 'overlast' door DIEREN meteen beantwoorden met BEJAGEN, wordt het binnenkort erg STIL op de wereld.

Als we iedere 'overlast' door BOMEN meteen beantwoorden met ZAGEN, wordt het binnenkort erg KAAL op de wereld.



Bomen in België

Dendrologische inventaris 1987 - 1992
J.C. Baudouin, Ph. de Spoelberch en J. van Meulder; fotografie: R. Jacobs
Uitgeverij: Stichting Spoelberch, Artois, 1992

kleurenafbeeldingen
500 blz.

Prijs: 2750,- Bef

Dit bijzonder fraai ogende boekwerk is het resultaat van een vijf jaar durende inventarisatie van waardevolle bomen in België. Deze werd uitgevoerd door de Belgische Dendrologische Vereniging. Zij maakte hierbij gebruik van de diensten van een grote groep vrijwilligers. Dit onderzoek is vergelijkbaar met de inventarisatie, die in ongeveer dezelfde periode door de Bomenstichting in Nederland is uitgevoerd, alleen met dit verschil dat het Belgische on-

der zoek zich beperkte tot circa 750 parken. De particuliere en overige overheidsbomen zijn buiten beschouwing gelaten. Ruim 10.000 bomen werden geregistreerd, waarvan ongeveer de helft in lijsten achterin het boek staan vermeld. In de eerste lijst staan deze bomen alfabetisch op naam, in de tweede vindt u deze bomen per park, gemeente en provincie. Deze lijsten nemen ongeveer 1/3 van het totale inhoud in beslag. Het boek is verlucht met een groot aantal zeer fraaie kleurenfoto's. In het eerste gedeelte van het boek worden in alfabetische volgorde alle boomsoorten besproken, waarbij een aantal vindplaatsen wordt vermeld. Ondanks de vele dendrologische informatie is deze tekst toch van dien aard dat het leesbaar blijft voor een ruim publiek. De Belgische Dendrologische Vereniging wil deze inventarisatie aktueel houden. Daarom vraagt zij alle belangstellende lezers hierbij te helpen door aanvullende gegevens op te sturen. Ondanks de niet geringe prijs van ca. f 125,- is het boek voor de boomliefhebber het aanschaffen zeker waard.

Het boek is te bestellen door 3000,- Bef over te maken op rekening nr. 230-0099650-51 van de "Belgische Dendrologie" onder vermelding van de titel. Het bedrag is inclusief verzendkosten.

Joop Comijs

Gids van giftige planten en dieren

Auteur: H. Altmann
Uitgave: Het Spectrum
ISBN 90 274 3099 3
Pocket uitgave
144 blz.
Prijs: f 32,50

Kinderen zijn vaak het slachtoffer van vergiftiging. Vaak denkt men dat dat komt doordat ze van planten eten die in het wild groeien. Dat is een misverstand. Meestal komt het door planten dicht bij huis. Sierplanten in de tuin of het openbaar plantsoen, aanplant bij scholen of het zwembad of zelfs van planten uit de vensterbank. Het boekje geeft een duidelijk overzicht van al deze onschuldig lijkende planten die gewoon om het huis staan. Maar niet alleen planten, ook dieren zijn in het boekje opgenomen. Van aders tot wespen, steekmuggen en padden.

De foto's van de giftige planten en dieren zijn heel duidelijk en goed herkenbaar. Bij elke plante- of diersoort staat een overzicht van: uiterlijke kenmerken, de werkzame giftige stof, de vergiftigingsverschijnselen en wat te doen bij eerste hulp. Vooral dat laatste is makkelijk. Sommige gevallen zijn eenvoudig te verhelpen en is paniek niet nodig. Maar er staat ook duidelijk aangegeven in welke situatie onmiddellijk de hulp van een arts nodig is. Vruchten, en vooral bessen, kunnen

zo op elkaar lijken dat ze voor een leek moeilijk uit elkaar te houden zijn. Heel praktisch is het foto-overzicht waar de giftige en eetbare vruchten die sterk op elkaar lijken nog eens naast elkaar geplaatst zijn. Voor de vakantie is de adressenlijst van de Vergiftigingen Informatiecentra van de Europese landen achter in het boekje erg handig. Het is een bruikbaar gidsje voor iedereen: van EHBO'er tot arts, ouder of onderwij-

zer en - niet in de laatste plaats - voor de kinderen zelf.

Roelie de Weerd

BOMEN IN BELGIE



9 mei t/m 10 oktober

Amsteltuin expositie

door het Amsterdams Beeldhouwers
Kollektief

Amsteldijk-Noord 101A, Amstelveen
Inlichtingen: 020-6410404

Openingstijden: woensdag, donder-
dag, vrijdag en zondag van 13.00-
18.00 uur

15 t/m 31 mei

Bomen, gegroeid of geschilderd?

Studio Arborhenum

Ericalaan 27, 3911 XM Rhenen

Dagelijks geopend van 15.00-19.00
uur

Inlichtingen: 08370-13484 (tussen
19.00 en 20.00 uur)

20,30 en 31 mei

Openstelling Tuin de Wiersse

De Wiersse stamt uit de 13e eeuw en
is familiebezit sinds 1678. De tuin is
onder andere bekend om zijn onver-
wachte uitzichten over park en coul-
isenlandschap; fonteinen en beelden;
beukenberceau en Rhododendrons.

Plaats: Vorden

inf.: 05750-19355 (VVV Achterhoek)
05752-3222 (VVV Vorden)

29 en 30 mei

Tuinenweekend Kasteel-Sypesteyn

In het kader van het gereedkomen
van de restauratie van de tuinen wordt
dit weekend georganiseerd.

Diverse instellingen werkzaam op het
gebied van instandhouding van histori-
sche buitenplaatsen, landgoederen
en tuinen presenteren zich.

Verkooptentoonstelling van tuinplan-
ten, -meubelen, -ornamenten en boe-
ken, topiary van Buxus,
bloemschikdemonstraties en rondlei-
dingen door kasteel en tuinen.

Openingstijden: zaterdag 10.00-17.00
uur en zondag van 11.00-17.00 uur.

Entree: tuin f 2,50,

kasteel en tuin f 7,50.

Kasteel-museum Sypesteyn
Nieuw-Loosdrechtsedijk 150
1231 LC Nieuw-Loosdrecht
tel. 02158-23208

t/m 23 mei

Fototentoonstelling Ellen Meijer

Botanische Tuinen Fort Hoofddijk
Budapestlaan 17,
Universiteitscentrum 'De Uithof',
Utrecht

Openingstijden:

ma. t/m vr. 8.30-16.00 uur;

za. en zo. 10.00-16.00 uur.



26 juni

Bosdag

Bomen en bos van landgoed Welna
op de Veluwe (tussen Epe en Nun-
speet) beleven door middel van wan-
deling, waarnemingsoefeningen en
bosverzorging

Informatie: Nicolette de Vries tel. 036-
5333960 of Ida Gorter tel. 036-
5317943

19 t/m 22 augustus

Plantarium '93

Plaats: Boskoop

Organisatie: Stichting Vakbeurs voor
de Boomkwekerij

Informatie: 01727-12905 (Organisatie-
bureau Proba)

*In het vorige Bomennieuws staat een
artikel over de Robinia (valse acacia).
Wat is het verschil met de echte aca-
cia?*

Het verschil zit hem voornamelijk in de
herkomst van de bomen. De valse
acacia (*Robinia pseudoacacia*) komt
van oorsprong uit Noord-Amerika en is
in ons land massaal verwilderd, nadat
hij omstreeks 1600 in Nederland werd
ingevoerd. De oudste Robinia van ons
land staat op de binnenplaats van kas-
teel Doorwerth.

De echte acacia is bij ons beter be-
kend als Mimosa (*Acacia dealbata*) en
wordt jaarlijks gedurende de winter-
maanden in de vorm van snijtakken bij
ons te koop aangeboden. De Mimosa-
achtigen komen van oorsprong uit
Australië en gedijen ook in het medi-
terrane klimaat van Zuid-Frankrijk uit-
stekend. Beide soorten behoren tot
dezelfde botanische familie, de
Leguminosae, waarvan de Vlinder-
bloemigen (brem, gouden regen, bo-
nen, erwten enz.) het meest bekend
zijn.

*De walnoot in mijn tuin is zo langza-
merhand te groot geworden. Kan ik de
boom snoeien en zo ja wanneer?*

Een noot is
goed te snoei-
en, maar u
moet wel het
juiste tijdstip
kiezen. De wal-
noot (Juglans)
behoort name-
lijk tot de soor-
ten die
bloeden. Wan-
neer u in de pe-
riode vanaf
januari totdat
de boom volle-
dig in blad zit
snoeit, zullen
de snoei-
wonden gerui-
me tijd blijven
bloeden. Dit
kan zelfs zo erg
zijn dat de
boom er door
verzwakt. Snoei daarom de walnoot bij
voorkeur in de zomer. U kunt dat ook
goed zien welke hoeveelheid bladmas-
sa u wegneemt. Vermijd grote snoei-
wonden.

Overigens wordt in sommige landen
dankbaar gebruik gemaakt van het
bloeden bij verwonding. Ahornsieroop

(esdoorn), berkewater (waarvan ook
de wijn wordt gemaakt) en rubber zijn
produkten die op deze wijze worden
gewonnen.

F.M.



Pius Floris

BOOMVERZORGING

Baardenstraat 17
5262 GD Vught
073 - 56 72 35



VOOR EEN FLORISSANT BOMENBESTAND



VAN JAARVELD / VAN SCHERPENZEEL

BOOMTOTAALZORG

Overeind 42, 3998 JB SCHALKWIJK
Telefoon: 03409 - 1880
Fax: 03409 - 2366

MB-BOEK / MB-PROJECT

MB-BOEK/MB-PROJECT is een uitgebreid administratiepakket waarmee u op eenvoudige wijze uw projectadministratie, facturering en boekhouding verzorgt. Er is een versie voor het hoveniersbedrijf en een versie voor tuin- en landschapsarchitecten.

MB-BEHEER

MB-BEHEER is een beheerinstrument voor objecten in stedelijk en landelijk gebied: geschikt voor inventarisatie, werkplanning, nacalculatie, simulatie, het maken van gemeentelijke begrotingen, etc. etc. Koppeling naar CAD-programmatuur op aanvraag.

MB-CALC

MB-CALC is een programma waarmee u op zeer eenvoudige wijze begrotingen kunt maken op basis van eenheidsprijzen of op basis van IMAG-tijdnormen.

BSW-PLANT

BSW-PLANT is een muisgestuurd plantselectieprogramma. Het programma valt op door de zeer hoge selectiesnelheid. Met BSW-PLANT kunt u ook plant- en bestellijsten maken.

MEER INFORMATIE ?

Voor overheid, instellingen, hoveniers en tuin- en landschapsarchitecten ontwikkelt Bakker, Spees & Werkman maatwerkprogrammatuur. Het bureau maakt analyses en definitiestudies en geeft adviezen op het gebied van organisatie en efficiëncie. Het bureau biedt ondersteuning bij het werken met vele programma's.

Wilt u meer informatie over de activiteiten van Bakker, Spees & Werkman, bel dan onderstaand nummer. Wij sturen u graag een informatiepakket of maken een afspraak voor een demonstratie.

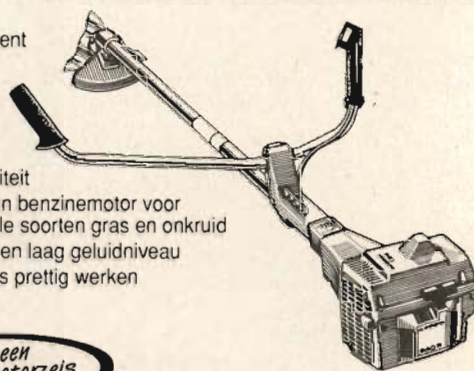
Bakker, Spees & Werkman
adviseurs groen en automatisering

keizersgracht 288 1016 ew amsterdam
tel. 020 - 6 381489

MEEVALLERS VOOR HET MAAISEIZOEN

Een aantal Husqvarna Taludmaaiers en Motorzeisen is tijdelijk drastisch in prijs verlaagd!

- Grootste assortiment van Europa
- Meer dan 20 verschillende modellen in elke prijsklasse
- Oerdegelijke kwaliteit
- Makkelijk te starten benzinemotor voor het maaien van alle soorten gras en onkruid
- Licht van gewicht en laag geluidniveau
- Goede balans, dus prettig werken



*Er is al een
Husqvarna motorzeis
voor f 699,-*

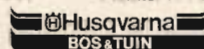
Haal nu uw voordeel
bij de Bos & Tuin dealer

Stuurt u mij meer informatie over de Husqvarna Taludmaaiers en Motorzeisen

Naam:

Adres:

Postcode: Plaats:



Divisie van Husqvarna Nederland B.V. - De Nort 20 - 3931 NG Woudenberg